



Handläggare: Christian Edling  
Jämlikhetssamordnare

## Handlingsplan för likabehandling av studenter vid Stockholms universitet 2007

### Inledning

Lag (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan reglerar högskolornas ansvar för frågor om likabehandling. Enligt lagen skall en högskola

- bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja studenters lika rättigheter oavsett könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder,
- vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att studenter eller sökande utsätts för trakasserier,
- upprätta en plan som skall innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att främja studenters lika rättigheter oavsett könstillhörighet, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och för att förebygga och förhindra trakasserier. Planen skall vidare innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som högskolan avser att påbörja eller genomföra under det kommande året,
- samt, när universitetet får kännedom om att en student anser sig ha blivit utsatt för sådana trakasserier, utreda omständigheterna kring de uppgivna trakasserierna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier.

Därav följer att Stockholms universitet skall bereda alla personer oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder<sup>1</sup>, sexuell läggning eller funktionshinder likvärdiga möjligheter till högskoleutbildning. Diskriminering eller trakasserier av universitetets studenter eller sökande skall inte få förekomma.

Rektor är ytterst ansvarig för att Stockholms universitet blir ett jämlikt universitet. För att uppnå detta är det nödvändigt att alla prefekter och andra chefer vid universitetet ansvarar för jämlikhetsarbetet inom sina områden. Det är också av största vikt att samtliga anställda och studenter strävar mot detta mål. Detta innebär att institution och enhet skall i sin verksamhet integrera lokala aktiviteter som beaktar och svarar mot mål och åtgärder som främjar likabehandling.

---

<sup>1</sup> Ålder är inte en diskrimineringsgrund i Lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Diskrimineringskommittén (SOU 2006:22) föreslog ett sådant tillägg fr.o.m. den 1 juli 2006, liksom diskrimineringsgrunden könsidentitet. Enligt EG:s direktiv 2000/78/EG av den 27 november 2000 om inrättande av en allmän ram för likabehandling i arbetslivet skall medlemsstaterna införa förbud mot diskriminering på grund av ålder i arbetslivet.

## **Organisation och ansvar**

### Rektors roll

Rektor har det övergripande ansvaret för att det bedrivs ett målinriktat och aktivt likabehandlingsarbete vid Stockholms universitet.

### Förvaltningschefens roll

Förvaltningschefen har det övergripande ansvaret för hantering av likabehandlingsfrågor inom de universitetsgemensamma funktionerna. Ansvaret innebär en pådrivande, samordnande och uppföljande funktion avseende diskrimineringsfrågor och likabehandling av studenter vid Stockholms universitet. Förvaltningschefen vidaredelegerar ett funktionsansvar till enhetschefer inom universitetets förvaltning.

### Fakultetsnämndens roll

Det ankommer på fakultetsnämnd att tillse att likabehandlingsfrågor beaktas i planering, uppföljning och utvärdering av grund- och forskarutbildning.

### Prefektens roll

Prefekten har det direkta ansvaret för att likabehandlingsarbetet utförs inom organisationen och att det integreras som en naturlig del av den reguljära verksamheten på institutionen. Prefekten skall utse en kontaktperson för likabehandlingsfrågor på institutionsnivå. Årlig uppföljning av utförda åtgärder skall rapporteras i samband med den årliga verksamhetsuppföljningen.

### Kursföreståndarens roll

Kursföreståndaren, i samråd med prefekten, ansvarar för innehållet i kurslitteraturen. En kritisk diskussion förutsätts kring litteratur för att undvika att kurslitteratur som är kränkande används, annat än i de fall då innehållet är motiverat av pedagogiska skäl. Kursföreståndaren har ansvar för att schemalaggningsen sker på sådant sätt att studierna för studenter med familjeförpliktelser inte försvåras genom att undervisning och tentor förläggs vid andra tillfällen än vardagar under dagtid. På samma sätt är det kursföreståndarens ansvar att studenter som i god tid informerar om att de av religiösa skäl inte kan tentera vissa datum eller tider erbjuds likvärdiga examinationsalternativ.

### Kontaktpersonens roll (dvs. inom institutionerna)

Vid institutioner, Stockholms universitets bibliotek, Studentbyrån och berörda enheter inom förvaltningen skall kontaktpersoner för likabehandlingsfrågor utses. Prefekten/enhetschefen är ansvarig för att en kontaktperson utses. Kontaktpersonen skall på uppdrag av prefekten eller enhetschefen och i samverkan med studenterna inkomma med förslag till förbättringsåtgärder inom institutionen och inom universitetet som helhet.

### Jämlikhetsgruppens roll

Rektor vid Stockholms universitet beslutade 2003-11-06 att inrätta en rådgivande grupp för jämlikhetsfrågor, Jämlikhetsgruppen med uppdrag att följa upp och samordna universitetets jämlikhetsarbete. Gruppen består av lärare, studentrepresentanter och fackliga företrädare. Gruppen skall stödja och vidareutveckla arbetet med likabehandlingsplanen, planen för breddad rekrytering och mångfaldsplanen (som rör anställda).

### Studentrepresentantens roll (och inflytande)

Likabehandlingsarbetet skall ske i nära samarbete med studenterna. Stockholms universitets studentkår utser representanter för arbetet med likabehandlingsfrågor, såväl till tillfälliga projektgrupper, som till Jämlikhetsgruppen. Studentrepresentanterna informeras också om de utredningar som universitetet gör med anledning av lagen om likabehandling av studenter i högskolan. Studentrepresentanterna välkomnas att ge förslag till förbättringsåtgärder vid institutioner och universitetet som helhet, till exempel via universitetets jämlikhetssamordnare.

### Jämlikhetssamordnarens roll

Som ett led i att främja studenternas lika rättigheter har Stockholms universitet sedan 2004 inrättat en tjänst som har som huvuduppgift att arbeta med likabehandlingsfrågor. Arbetsuppgifterna omfattar utredningar som rör anmälningar av ärenden om eventuell diskriminering och kränkande behandling av studenter. Vidare ingår i tjänsten att informera berörda inom universitetet om lagen om likabehandling av studenter och därtill hörande frågor samt att delta i utvecklings- och utvärderingsarbetet kring jämlikhet inom universitetet.

Tjänsten är knuten till Studentbyrån.

## **Policy för Stockholms universitets jämlikhetsarbete**

I Stockholms universitets Verksamhetsplan för 2007 slås det fast att

*”Stockholms universitet skall präglas av fritt kunskapssökande, fri forskning och kritiskt tänkande. Det innebär att universitetet skall värna forskningens integritet och självständighet och att ett vetenskapligt förhållningssätt skall genomsyra utbildningen. Universitetet skall också vara kulturbärare, värna demokratiska värden och utgöra en arena för en fri debatt.”*

Universitetet skall vara ett jämställt och jämlikt lärosäte som karaktäriseras av öppenhet. Frågor som rör tillgänglighet, mottagande och bemötande av människor med olika behov och bakgrund skall ges hög prioritet.

Universitetet skall också erbjuda alla studenter, lärare och övriga anställda goda arbetsförhållanden samt en kreativ studie- och forskningsmiljö. Oavsett ålder, könstillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder skall studenter behandlas och bemötas med respekt och värdighet. Hänsyn skall tas till olikheter för att främja individens möjligheter till studier och arbete. Kunskap och kännedom om jämlikhetsarbetet och jämlikhetsfrågor bland anställda och studenter skall förbättras.

## **Projekt av övergripande karaktär under 2007**

Arbetet med jämlikhetsfrågor är fortfarande inne i en uppbyggnadsfas. Detta tar sig bland annat uttryck i att en stor del av arbetet sker på en övergripande nivå. Exempel på detta är arbetet med etiska regler, utformandet av information på webben och projektet med att utveckla formulär för institutionerna där de kan beskriva och utvärdera sitt likabehandlingsarbete.

Parallellt med detta arbetar också Stockholms universitet med mer riktade åtgärder. Ett exempel är en uppföljning av den undersökning som genomfördes under 2005, om hur studenterna uppfattar sin psykosociala studiemiljö utifrån ett likabehandlingsperspektiv. Under 2006 presenterades rapporten av undersökningen, liksom en rad åtgärder för att följa upp det som studenterna har påtalat i undersökningen.

### **1. Utformandet av etiska regler**

Konkreta råd och tydlig vägledning skall tas fram rörande det sätt som personal och studenter skall bemöta varandra och vilka förhållningssätt som skall genomsyra universitetets verksamhet. Reglerna kommer sedan att läggas ut på hemsidan och spridas internt. Råden skall omfatta hur studenter och anställda skall bemöta varandra utifrån

- ett jämställdhets- och genusperspektiv
- en respekt för olika etniska tillhörigheter
- en respekt för olika religiösa och andra trosuppfattningar
- en respekt för olika sexuell läggning (med andra ord ett icke-heteronormativt perspektiv)
- en respekt för de behov som studenter med funktionshinder kan ha samt
- en allmän uppförandekod för verksamma vid Stockholms universitet

Tidsplan: "Etisk vägledning" presenteras under hösten 2007

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån och chefen för Personalbyrån

Operativt ansvariga: Jämlikhetssamordnaren och personalexpert, samt en arbetsgrupp med representanter från universitetets olika delar.

### **2. Information om jämlikhet och likabehandling på Stockholms universitets hemsida**

Arbetet med hemsidan skall fortsätta och utvecklas genom följande punkter:

- Information om vilka kontaktpersoner som finns på de olika institutionerna
- Institutionernas respektive likabehandlingsplaner
- Aktuell information om till exempel utbildningar som anordnas i likabehandlingsfrågor

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

### **3. Information om jämlikhet och likabehandling på Stockholms universitets hemsida**

Arbetet med hemsidan skall fortsätta och utvecklas genom följande punkter:

- Råd vid trakasserier (förtydligande av handlägningsordningen m.m.)
- Information om trakasserier och kontaktpersoner på engelska
- Information om breddad rekrytering

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren respektive koordinator för breddad rekrytering

### **4. Likabehandlingsplaner vid alla institutioner och enheter**

För att kunna samordna, redovisa och följa upp hur likabehandlingsarbetet bedrivs vid Stockholms universitets institutioner och enheter behöver vi utveckla ett gemensamt underlag. Projektet syftar till att utarbeta ett formulär som skall tjäna som underlag till institutionernas likabehandlingsplaner, central redovisning samt uppföljning av arbetet med likabehandling av studenter.

Tidsplan: kontinuerligt arbete från starten 2006

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

### **5. Utforma råd i samband med avstängning på grund av trakasserier**

Riktlinjer för hur prefekter/enhetschefer bör agera när en student vid institutionen/enheten har stängts av från studier på grund av trakasserier enligt 10 kap i Högskoleförordningen.

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Juridiska fakultetskansliet, Studentbyrån, Personalbyrån

Operativt ansvariga: Disciplinnämndens handläggare, Jämlikhetssamordnaren och Jämställdhetshandläggaren

### **6. Information och utbildning om likabehandling (inom ordinarie verksamhet)**

Följande utbildningstillfällen genomförs årligen och information om likabehandling ges vid:

- Introduktion för nyanställda prefekter (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Grundutbildning för nya skyddsombud (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Introduktion för nyanställda (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Fortbildning för arbetsledare och skyddsombud (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Fortbildning för studievägledare

- Information till studenter vid Högre praktisk förvaltningsutbildning (mångfald/likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Information under Välkomstdagen (likabehandling är ett delmoment i introduktionen som vänder sig till alla nya studenter)
- Besök vid lärarmöten och liknande på institutionerna (löpande verksamhet)
- Fortbildning för prefekter (likabehandling är ett delmoment i utbildningen)
- Medverka vid Mitterminsdagarna, 13-14 november 2007

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Chefen för Personalbyrån respektive Studentbyrån

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

## 7. **Likabehandlingsarbete vid institutioner/enheter**

Under rubriken Specifika mål anges ytterligare målsättningar vid institutionerna för respektive diskrimineringsgrund.

Vid introduktionsdagar vid institutioner/enheter för studenter skall information särskilt ges om likabehandling.

Ansvariga: Prefekter/enhetschefer

En kritisk diskussion förutsätts kring kurslitteratur för att säkerställa att beskrivningar, teorier eller påståenden i litteraturen inte kan uppfattas som kränkande avseende kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Ansvariga: Prefekter/enhetschefer

Studenter och anställda vid institutionen skall få kunskap om likabehandling och de fem diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder genom att erbjudas seminarier och föreläsningar.

Ansvariga: Prefekter/enhetschefer

Sammanställa kontaktinformation och handlingsplan för hur trakasserier skall hanteras vid institutionen. Informationen kan med fördel publiceras på institutionens hemsida och anslås vid studentexpeditionen så att den lätt nås av såväl studenter som anställda.

Ansvariga: Prefekter/enhetschefer

**För vidare råd och information om likabehandlingsfrågor är institutionerna/enheterna välkomna att vända sig till universitetets jämlikhetssamordnare vid Studentbyrån.**

## 8. Alla specifika mål skall kontinuerligt följas upp.

Tidsplan: oktober-november 2007  
 Ansvarig: Chefen för Studentbyrån  
 Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren  
 samt respektive prefekter/enhetschefer

## 9. En ny likabehandlingsplan för 2008 skall utarbetas.

Tidsplan: december 2007.  
 Ansvarig: Chefen för Studentbyrån  
 Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

### Specifika åtgärder och projekt under 2007

Som ett komplement till de ovan presenterade åtgärderna följer en redogörelse över de specifika insatser som planeras inom de fem diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning och funktionshinder.

#### 1. Kön

Utgångspunkter:

- Kön skall inte utgöra grund för diskriminerande särbehandling, vilket omfattar att ovälkomna handlingar av sexuell natur inte är tillåtna. Liksom att transsexualism och föräldraskap inte skall utgöra grund för diskriminerande särbehandling.
- Genusperspektiv skall integreras som en naturlig del av utbildningen.
- I alla frågor som rör diskriminering på grund av kön kan studenten vända sig till jämlikhetssamordnaren vid Studentbyrån, samt till Stockholms universitets studentkår.

Främjande åtgärder:

- Schemaläggning av undervisning, förläggning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen skall i största möjliga mån göras med hänsyn tagen till studenter med familj. Undervisning och tentor bör i möjligaste mån förläggas till vardagar under dagtid. (Gäller ej kvällskurser.) I de fall då tentor och obligatorisk undervisning inte kan förläggas till vardagar under dagtid skall alternativ erbjudas studenter med föräldraansvar. Möjligheten att byta undervisningsgrupp för att anpassa rutiner kring föräldraskap skall i största möjliga mån beaktas.

Tidsplan: löpande  
 Ansvarig: Prefekten  
 Operativt ansvarig: Kursföreståndare eller den prefekten utser

- Utarbeta riktlinjer för att underlätta studier och föräldraskap

Tidsplan: 2007  
 Ansvarig: Chefen för Studentbyrån  
 Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

## 2. Etnisk tillhörighet

Utgångspunkter:

- Alla studenter vid Stockholms universitet skall ha lika rättigheter och möjligheter oavsett etnisk tillhörighet.
- Universitetets studenter skall spegla den etniska och sociala mångfald som finns i samhället och särskilt i huvudstaden.
- I alla frågor som rör diskriminering på grund av etnisk tillhörighet kan studenten vända sig till jämlikhetssamordnaren vid Studentbyrån, samt till Stockholms universitets studentkår.

Främjande åtgärder:

- Deltagande vid mässor och festivaler med mångfaldsinriktning <sup>2</sup>

Tidsplan: Löpande

Ansvarig: Studentbyrån

Operativt ansvarig: Studie- och karriärvägledningen med studentinformatörerna, samt enstaka institutioner

## 3. Religion eller annan trosuppfattning

Utgångspunkter:

- Alla studenter vid Stockholms universitet skall ha lika rättigheter och möjligheter oavsett religion eller annan trosuppfattning.
- Studenter vid Stockholms universitet har möjlighet att besöka Andrum, ett böne- och meditationsrum öppet för alla religioner.
- I alla frågor som rör diskriminering på grund av religion eller annan trosuppfattning kan studenten vända sig till jämlikhetssamordnaren vid Studentbyrån, samt till Stockholms universitets studentkår.

Främjande åtgärder:

- Schemaläggning av undervisning, föreläsning av grupparbeten, obligatoriska moment och tentamen skall i största möjliga mån göras med hänsyn tagen till studenter som av religiösa skäl inte har möjlighet att delta på vissa religiösa helgdagar. Studenter som inte kan tentera vissa dagar på grund av religiösa skäl bör meddela detta vid terminsstart. Institutionen/enheten bör informera studenter om att de som av religiösa skäl inte kan tentera vid vissa tider bör meddela detta till institutionen snarast, helst redan vid terminsstart.

Tidsplan: löpande

Ansvarig: Prefekten

Operativt ansvarig: Kursföreståndare eller den prefekten utser.

---

<sup>2</sup> Jämför Stockholms universitets handlingsplan för breddad rekrytering 2006-2008. (Dnr 121-0013-05).



#### 4. Sexuell läggning

Utgångspunkter:

- Alla studenter vid Stockholms universitet skall ha lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning. Det innebär bland annat att studenter med bi- eller homosexuell läggning inte skall osynliggöras, ifrågasättas eller tvingas till ett utanförskap genom ett ensidigt heteronormativt perspektiv.
- I alla frågor som rör diskriminering på grund av sexuell läggning kan studenten vända sig till jämlikhetssamordnaren vid Studentbyrån, samt till Stockholms universitets studentkår.

Främjande åtgärder:

- Förenkla för studenter att påtala kränkande kurslitteratur via webben  
Utforma information om vad kränkande kurslitteratur är och länk för att påtala detta till universitetets jämlikhetssamordnare och respektive institution/enhet.

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren

#### 5. Funktionshinder

Utgångspunkter:

- Alla studenter vid Stockholms universitet skall ha lika rättigheter och möjligheter oavsett funktionshinder.
- Funktionsnedsättning skall inte innebära begränsad tillgång till utbildning eller lokal.
- Möjligheten för studenter med funktionshinder att delta i universitetslivet på lika villkor skall i alla hänseenden eftersträvas.
- I alla frågor som rör pedagogiskt stöd och anpassning kan studenter vända sig till Handikappservice vid Studentbyrån.
- I alla frågor som rör diskriminering på grund av funktionshinder kan studenten vända sig till jämlikhetssamordnaren vid Studentbyrån, samt till Stockholms universitets studentkår.

Främjande åtgärder:

- Listor över kurslitteraturen skall vara bestämda och finnas tillgängliga i god tid för att underlätta för studenter med läshinder/biblioteket att kunna beställa och erhålla litteratur på anpassat medium inför studiestarten.

Tidsplan: löpande

Ansvarig: Prefekten

Operativt ansvarig: Kursföreståndare eller den prefekten utser.

- Särskilt och lämpligt stöd till studenter med funktionshinder skall erbjudas vid examination.

Tidsplan: löpande

Ansvarig: Prefekten/enhetschefen

Operativt ansvarig: Examinator i samråd med Studentbyråns samordnare för studenter med funktionshinder.

- Stockholms universitets lokaler och verksamheter, inklusive undervisning och utbildning samt informationsspridning, skall kontinuerligt undersökas i syfte att tillgängliggöra och underlätta för studenter med funktionshinder.

Tidsplan: löpande

Ansvarig: Chefen för Byggnadsplaneringen, Referensgruppen för handikappfrågor samt prefekter/enhetschefer

Operativt ansvarig: Chefen för Byggnadsplaneringen, Samordnare för studenter med funktionshinder, Chefen för IT och media.

- Utforma lathund med instruktioner för ett gott bemötande av studenter med funktionshinder, främst för undervisande lärare. Lathunden kommer att publiceras på webben samt tryckas upp i begränsad omfattning.

Tidsplan: 2007

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån

Operativt ansvarig: Jämlikhetssamordnaren och Samordnaren för studenter med funktionshinder

- Särskilda informationsinsatser riktade mot intresse- och handikapporganisationer

Tidsplan: Årligen (inför Öppet hus vid läsårsstart)

Ansvarig: Chefen för Studentbyrån

Operativt ansvarig: Samordnaren för studenter med funktionshinder

- Tolkservice till döva, dövblinda och hörselskadade studenter skall erbjudas i studierelaterade situationer.

Tidsplan: löpande

Ansvarig: Enhetschefen vid Enheten för utbildningstolkning.

Operativt ansvarig: Enhetschefen vid Enheten för utbildningstolkning.

#### Bilaga:

1. Uppföljning av Handlingsplan för likabehandling av studenter vid Stockholms universitet 2006
2. Handläggningsordning avseende utredning av trakasserier enligt lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan. (Finns också publicerad på [www.su.se/utbildning/jamlikhet](http://www.su.se/utbildning/jamlikhet))
3. Begrepps- och ordlista (Finns också publicerad på [www.su.se/utbildning/jamlikhet](http://www.su.se/utbildning/jamlikhet))
4. Stockholms universitets handlingsplan för breddad rekrytering 2006-2008 (Finns också publicerad på <http://www.su.se/utbildning/jamlikhet>)
5. Handlingsplan för tillgänglighet vid Stockholms universitet 2007-2008 (Finns också publicerad på <http://www.su.se/utbildning/jamlikhet>)
6. Stockholms universitets jämställdhetspolicy 2007 – 2010 (Finns också publicerad på [www.jamstkom.su.se](http://www.jamstkom.su.se))